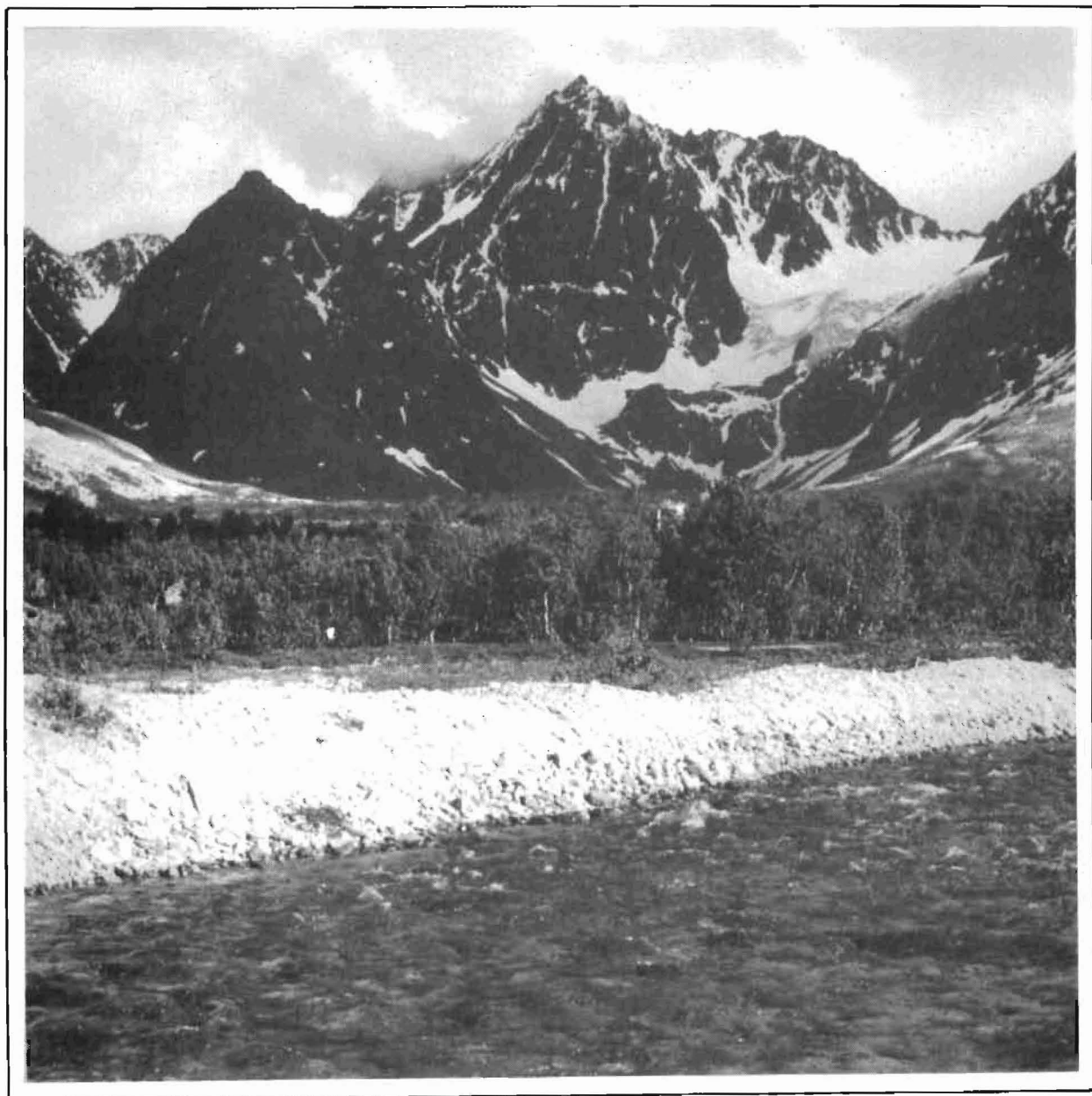

**ORNITOLOGISKE BEFARINGER
I AKTUELLE VERNEPLAN IV-VASSDRAG
I TROMS SOMMEREN 1989**

**Per Gustav Thingstad
Espen Dahl**

ZOOLOGISK AVDELINGS OPPDRAGSTJENESTE

Utredning og forskning innen anvendt zoologisk miljøproblematikk

Helt siden 1969 har Zoologisk avdeling ved Vitenskapsmuseet, UNIT, påtatt seg oppdrag innen anvendt zoologisk miljøproblematikk. Et laboratorium for ferskvannsökologi og innlandsfiske (LFI) ble da tilknyttet avdelingen. Siden har en også fått en terrestrisk oppdragsenhet.

Avdelingen har derfor idag et utredningsorgan som blant annet tar sikte på å bistå forvaltningsmyndighetene innen stat, fylker, fylkeskommuner og kommuner med miljøutredninger. Vi påtar oss også oppgaver i forbindelse med utredninger av miljøkonsekvensene av planlagte naturinngrep fra interesserte bedrifter etc.

Avdelingen har i dag faglig kapasitet innenfor fagfeltene

- a) ferskvannsbiologi
- b) fiskeribiologi
- c) ornitologi
- d) småvilt

Avdelingen påtar seg

I Utredning

- a) faunakartlegging
- b) for- og etterundersøkelser ved naturinngrep
- c) konsekvensanalyser av planlagte naturinngrep
- d) biologiske verdivurderinger av arealer

II Ulike forskningsoppdrag

Zoologisk avdelings geografiske arbeidsfelt vil normalt være innenfor Vitenskapsmuseets ansvarsområde; det vil grovt sett si fylkene Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland.

Vi ønsker å kunne tilby alle som benytter seg av våre tjenester et faglig arbeid av god standard og til avtalt tid. For å sikre dette, er det ønskelig at oppdrag blir bestilt i så god tid som mulig på forhånd. Spesielt er det viktig å få oversikt over arbeidsoppgaver som krever større feltinnsats så tidlig som mulig på året.

Notat fra Zoologisk avdeling: 1990-2

ORNITOLOGISKE BEFARINGER
I AKTUELLE VERNEPLAN IV-VASSDRAG
I TROMS SOMMEREN 1989

av

Per Gustav Thingstad
Espen Dahl

Forside-foto:

Fra moreneområdet som nedre del av Botnelva
drenerer gjennom. Leangstindene i bakgrunnen.

Foto: Espen Dahl

Universitetet i Trondheim
Vitenskapsmuseet
Trondheim, april 1990

INNHOOLD

FORORD	4
1. INNLEDNING	5
2. METODER OG MATERIALE	5
2.1. Metodikk	5
2.2. Artsinventar	5
2.3. Opptellinger av våtmarkslokaliteter	15
2.4. Vurderingsgrunnlag	16
3. UNDERSØKTE VASSDRAG	17
3.1. Kystregionen	18
Rakkfjordelva (1)	19
Nord-Rekvikelva (2)	20
3.2. Skogregionen	22
Lakselva (3)	22
Kvalvikelva (4)	24
Jægerelva (5)	26
Botnelva (6)	28
Skalsaelva (7)	30
3.3. Fjellregionen	31
Sørdalselva (8)	31
4. EVALUERING AV VASSDRAGA	33
5. SAMMENDRAG	36
6. LITTERATUR	36

FORORD

Dette notatet presenterer resultatene fra de ornitologiske befaringene av aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989. I tillegg til observasjoner gjort under befaringer har det vært mulig å samle inn opplysninger fra lokalbefolkningen enkelte steder.

Arbeidet er utført på oppdrag fra NVE, Vassdragsdirektoratet, som også har finansiert befaringen og sammenstillingen av dette notatet.

1. INNLEDNING

Etter oppdrag fra NVE påtok zoologisk avdeling ved Vitenskapsmuseet, UNIT seg å organisere befaringer av de 8 aktuelle Verneplan IV-vassdraga i Troms sommeren 1989. Sju av objektene ble befart av Espen Dahl i perioden 18.6.-8.7. Til tross for vanskelige værforhold gikk disse befaringene greit for seg. Det siste vassdraget, Skalsaelva, ble befart av Thor-Ivar Guldborg i perioden 3.-4.7., her ble resultatet av befaringen heller magert.

Det aller meste av materialet som er presentert i dette notatet stammer fra sommerens befaringer. Det ble gjort henvendelser flere steder (Fylkesmannen i Troms, Miljøvernavd.; Norsk ornitologisk forening avd. Troms; Troms Skogforvaltning), uten at materiale ble oversendt fra noen av disse innen rapportfristen. Noen supplerende opplysninger ble likevel innhentet ved henvendelser til lokalbefolkning ved enkelte vassdrag.

Notatet skulle gi et brukbart bilde av de ornitologiske kvalitetene knyttet til de aktuelle vassdragene, med et lite unntak for Skalsaelva der vurderingsgrunnlaget er meget spinkelt. Ved den endelige evalueringen av de 8 vassdraga blir også de ornitologiske kvalitetene som er kjent fra Verneplan III-vassdraga innen fylket trukket inn.

2. METODER OG MATERIALE

2.1. Metodikk

Innenfor den disponible tiden var det stort sett bare mulig å foreta kvalitative registreringer, dvs. at alle registrerte arter innenfor det befarte arealet ble notert. Ved enkelte spesielle våtmarkslokaliteter ble også antall individer til stede av hver art notert. Alle indikasjoner på hekking ble registrert og kategorisert etter Atlas-systemets inndeling, mens forekomsten av de ulike artene ble grovt kategorisert i to grupper (jfr. tekst til tab. 1). Der det var mulig ble det også supplert med opplysninger fra lokalbefolkningen.

2.2. Artsinventar

Det foreliggende materialet er presentert i tab. 1-8. Når en skal vurdere slike lister over artsmangfoldet innen ulike vassdrag, er det generelt tre faktorer som må trekkes inn:

1. Geografisk beliggenhet. Vassdraga er delt inn i tre regioner (kyst, skog og fjell). Generelt vil en forvente å finne flest arter innen skogregionen, her er også innslagene av fuglearter knyttet til kultursamfunnet størst.
2. Areal av undersøkt område og innhold av ulike naturtyper. Som blant andre Bevanger (1986) har vist, er det en signifikant korrelasjon mellom antall observerte arter i et vassdrag og arealet av undersøkelsesområdet. Større vassdrag vil vanligvis også ha et større spekter av naturtyper representert enn små, og ettersom det vil være en positiv korrelasjon mellom vegetasjonsmosaikk og artsinventar, bidrar også dette til å trekke opp artsmangfoldet.
3. Tidspunkt for feltarbeidet og omfanget av registreringene. Ulike arter eksponerer seg i ulik grad til ulike tidspunkter i løpet av hekkesyklusen. Dersom en kommer utenom sangperioden for enkelte mer vanskelig visuelt

oppdagbare arter, reduserer dette vesentlig sjansen for at de i det hele blir registrert ved en slik befaring. Generelt fant Thingstad (1990) ved en gjennomgang av det foreliggende materialet fra de aktuelle Verneplan IV-vassdraga i Trøndelag, at omlag halvparten av artsinventaret blir kartlagt ved en befaring av det omfanget det har vært mulig å gjennomføre ved Verneplan IV-arbeidet. Dette tilsier selvsagt at spesielt de mer sjeldent forekommende artene blir underrepresentert i artsoversiktene.

Tabell 1. Oversikt over registrerte arter i Rakkfjordelva

Tegnforklaring:

Hekkekode: A = Ingen indikasjon på hekking

B = Mulig hekking

C = Sannsynlig hekking

D = Konstatert hekking

Forekomst: * = Noen ytterst få observasjoner

** = Arten synes å være vanlig, typisk for området

() = Arten er bare registrert på grunnlag av opplysninger fra lokalbefolkningen

Art	Hekkekode	Forekomst
Storlom	C	*
Gråhegre	A	(*)
Sangsvane	B	(**)
Stokkand	C	**
Krikkand	B	**
Ærfugl	D	**
Siland	C	**
Havørn	A	**
Hønehauk	A	(*)
Fjellvåk	A	(*)
Lirype	C	**
Fjellrype	B	(**)
Orrfugl	D	(*)
Tjeld	C	**
Vipe	B	(*)
Brushane	B	**
Rødstilk	C	**
Strandsnipe	B	*
Småspøve	C	**
Enkeltbekkasin	C	**
Tyvjo	B	**
Gråmåse	A	*
Svartbak	A	*
Fiskemåse	D	**
Rødnebbterne	C	**
Gjøk	C	**
Heipiplerke	C	**
Linerle	B	*
Stær	D	(**)
Kråke	C	**
Løvsanger	C	**

Svarthvit fluesnapper	B	*
Steinskvett	C	**
Blåstrupe	B	*
Rødvingetrost	D	**
Kjøttmeis	C	(*)
Bjørkefink	C	**
Sivspurv	C	**

Tabell 2. Oversikt over registrerte arter i Nord-Rekvikelva. Tegnforklaring:
Se tekst til tabell 1

Art	Hekkekode	Forekomst
Krikkand	D	*
Siland	A	**
Havørn	C	**
Dvergfalk	C	*
Lirype	C	**
Fjellrype	D	**
Tjeld	C	**
Sandlo	B	*
Heilo	C	**
Brushøns	B	**
Rødstilk	C	**
Strandsnipe	C	**
Storspove	B	*
Småspove	C	**
Enkeltbekkasin	C	**
Tyvjo	B	**
Gråmåse	B	**
Svartbak	B	**
Fiskemåse	D	**
Makrellterne	C	*
Rødnebbterne	D	**
Heipiplerke	B	**
Linerle	C	*
Skjære	D	*
Kråke	D	**
Ravn	D	**
Fossefall	B	*
Jernspurv	D	*
Løvsanger	C	**
Steinskvett	C	**
Gråtrost	D	**
Ringtrost	C	**
Rødvingetrost	D	**
Bjørkefink	B	**
Bergirisk	C	**
Gråsisik	C	**
Snøspurv	C	(**)

Tabell 3. Oversikt over registrerte arter i Lakselva. Tegnforklaring: Se tekst til tabell 1

Art	Hekkekode	Forekomst
Smålom	C	*
Storlom	C	**
Horndykker	C	**
Grågås	A	(**)
Sangsvane	A	(*)
Stokkand	D	(**)
Krikkand	D	**
Brunnakke	C	**
Toppand	C	**
Svartand	C	*
Sjørørre	B	**
Kvinand	C	**
Siland	B	**
Havørn	A	(*)
Hønehauk	C	(*)
Fjellvåk	D	**
Kongeørn	A	(*)
Dvergfalk	C	*
Lirype	D	**
Fjellrype	D	(**)
Orrfugl	D	**
Storfugl	C	**
Tjeld	B	*
Heilo	C	**
Vipe	C	(*)
Rødstilk	C	**
Gluttsnipe	B	**
Strandsnipe	C	**
Storspove	C	*
Småspove	C	**
Rugde	C	**
Enkeltbekkasin	C	**
Tyvjo	C	**
Gråmåse	A	*
Svartbak	A	*
Fiskemåse	C	**
Makrellterne	C	**
Ringdue	A	(*)
Gjøk	C	**
Hubro	C	(**)
Perleugle	B	(*)
Haukugle	B	(*)
Flaggspett	B	(**)
Taksvale	D	(**)
Trepiplerke	C	**
Heipiplerke	D	**
Linerle	C	**
Stær	D	(**)
Skjære	D	**
Kråke	D	**

Ravn	D	**
Sidensvans	A	(**)
Fossekall	C	**
Jernspurv	B	**
Hagesanger	B	*
Løvsanger	D	**
Svarthvit fluesnapper	D	**
Steinskvett	C	**
Rødstjert	B	*
Rødstrupe	B	*
Blåstrupe	C	*
Gråtrost	D	**
Rødvingetrost	D	**
Måltrost	B	*
Granmeis	C	**
Lappmeis	B	*
Kjøttmeis	D	**
Gråspurv	D	(**)
Bokfink	B	(*)
Bjørkefink	C	**
Gråsisik	D	**
Furukorsnebb	B	*
Dompap	B	(**)
Sivspurv	C	**
Snøspurv	B	(**)

Tabell 4. Oversikt over registrerte arter i Kvalvikelva. Tegnforklaring: Se tekst til tabell 1

Art	Hekkekode	Forekomst
Smålom	A	(*)
Stokkand	D	**
Krikkand	B	**
Ærfugl	D	**
Siland	A	*
Laksand	A	**
Hønehauk	B	(*)
Spurvehauk	B	*
Fjellvåk	D	**
Kongeørn	B	*
Havørn	B	*
Jaktfalk	A	(*)
Dvergfalk	C	*
Tårnfalk	C	**
Lirype	D	**
Fjellrype	D	(**)
Orrfugl	D	(**)
Tjeld	D	**
Sandlo	B	*
Boltit	D	(**)

Vipe	B	*
Myrsnipe	B	*
Rødstilk	C	**
Grønnstilk	B	*
Strandsnipe	C	**
Storspove	C	*
Småspove	C	*
Rugde	C	*
Enkeltbekkasin	C	**
Tyvjo	C	*
Gråmåse	A	**
Svartbak	A	**
Fiskemåse	D	**
Krykkje	A	*
Rødnebbterne	C	**
Ringdue	D	**
Gjøk	C	**
Snøugle	A	(*)
Hubro	D	(*)
Jordugle	B	*
Perleugle	A	(*)
Spurveugle	A	(*)
Haukugle	B	(*)
Flaggspett	A	(*)
Tretåspett	A	(*)
Sandsvale	D	**
Låvesvale	D	(**)
Taksvale	C	**
Sanglerke	B	(**)
Trepiplerke	C	**
Heipiplerke	D	**
Linerle	D	**
Varsler	A	(*)
Stær	D	(**)
Kornkråke	A	(*)
Skjære	D	**
Kaie	A	(*)
Kråke	D	**
Ravn	D	**
Sidensvans	A	(**)
Fossekall	D	(**)
Jernspurv	C	**
Sivsanger	C	**
Hagesanger	C	**
Munk	B	(*)
Løvsanger	B	**
Gransanger	B	**
Svarthvit fluesnapper	D	**
Grå fluesnapper	D	**
Buskskvett	B	(*)
Steinskvett	C	**
Rødstjert	C	(**)
Blåstrupe	B	*
Gråtrost	D	**
Svarttrost	B	(*)
Rødvingetrost	D	**

Måltrost	C	*
Granmeis	D	**
Kjøttmeis	D	**
Gråspurv	D	**
Bjørkefink	C	**
Grønnfink	B	(**)
Bergirisk	C	*
Gråsisik	C	**
Dompap	B	(**)
Gulspurv	C	(**)
Sivspurv	C	**
Snøspurv	C	(**)

Tabell 5. Oversikt over registrerte arter i Jægerelva. Tegnforklaring: Se tekst til tabell 1

Art	Hekkekode	Forekomst
Smålom	D	**
Stokkand	C	**
Krikkand	D	**
Toppand	C	**
Ærfugl	D	**
Kvinand	C	**
Siland	B	**
Laksand	B	**
Lirype	C	**
Fjellrype	B	*
Orrfugl	C	**
Tjeld	C	**
Heilo	D	**
Vipe	C	*
Steinvender	C	*
Myrsnipe	B	*
Brushane	B	**
Rødstilk	C	**
Strandsnipe	C	**
Småspove	C	**
Rugde	C	**
Enkeltebekkasin	C	**
Svømmesnipe	C	**
Tyvjo	C	**
Hettemåse	C	*
Gråmåse	A	*
Svartbak	A	*
Fiskemåse	D	**
Krykkje	A	*
Rødnebbterne	D	**
Gjøk	C	**
Trepiplerke	C	**
Heipiplerke	C	**

Gulerle	B	*
Linerle	C	**
Skjære	D	*
Kråke	D	**
Ravn	D	*
Jernspurv	B	**
Sivsanger	C	**
Hagesanger	C	**
Løvsanger	C	**
Gransanger	C	**
Svarthvit fluesnapper	D	**
Rødstrupe	B	*
Blåstrupe	B	*
Gråtrost	D	**
Måltrost	B	*
Rødvingetrost	D	**
Kjøttmeis	C	*
Gråspurv	D	**
Gråsisik	C	**
Bjørkefink	C	**
Sivspurv	C	**

Tabell 6. Oversikt over registrerte arter i Botnelva. Tegnforklaring: Se tekst til tabell 1

Art	Hekkekode	Forekomst
Smålom	D	**
Stokkand	C	*
Krikkand	B	*
Siland	A	*
Fjellvåk	B	*
Lirype	C	**
Fjellrype	B	*
Tjeld	C	*
Heilo	C	**
Vipe	C	*
Myrsnipe	B	*
Sotsnipe	B	*
Rødstilk	C	**
Strandsnipe	C	**
Storspove	B	*
Småspove	D	**
Svømmesnipe	C	**
Tyvjo	C	**
Gråmåse	A	*
Fiskemåse	D	**
Rødnebbterne	D	**
Sandsvale	D	*

Heipiplerke	D	**
Gulerle	B	**
Kråke	C	**
Sivsanger	B	*
Løvsanger	C	**
Steinskvett	C	**
Gråtrost	D	**
Rødvingetrost	D	**
Bjørkefink	C	**
Gråsisik	C	**

Tabell 7. Oversikt over registrerte arter i Skalsaelva. Tegnforklaring: Se tekst til tabell 1

Art	Hekkekode	Forekomst
Havelle	D	*
Tjeld	B	*
Strandsnipe	C	**
Fiskemåke	B	*
Makrellterne	C	*
Heipiplerke	C	**

Tabell 8. Oversikt over registrerte arter i Sjørdalselva. Tegnforklaring: Se tekst til tabell 1

Art	Hekkekode	Forekomst
Stokkand	C	**
Krikkand	D	**
Brunnakke	D	*
Toppand	A	(*)
Sjøorre	B	*
Havelle	C	*
Siland	C	**
Havørn	A	*
Hønehauk	B	(*)
Spurvehauk	B	(*)
Fjellvåk	D	**
Kongeørn	C	(**)
Jaktfalk	B	(*)
Dvergfalk	C	*
Tårnfalk	C	**
Lirype	D	**
Fjellrype	D	**
Orrfugl	D	(**)
Storfugl	C	*

Heilo	C	*
Strandsnipe	C	**
Rugde	D	**
Enkeltbekkasin	C	*
Fjelljo	A	*
Gråmåse	A	(*)
Fiskemåse	C	*
Ringdue	D	*
Gjøk	B	*
Snøugle	A	(*)
Hubro	D	(*)
Perleugle	B	*
Tretåspett	B	*
Dvergspett	D	*
Sandsvale	D	(*)
Taksvale	C	**
Trepiplerke	C	*
Gulerle	C	*
Linerle	D	**
Stær	D	(**)
Skjære	D	**
Kråke	D	**
Ravn	C	**
Sidensvans	A	(**)
Fossefall	C	**
Jernspurv	C	**
Sivsanger	B	*
Hagesanger	C	**
Løvsanger	C	**
Gransanger	B	*
Fuglekonge	C	*
Svarthvit fluesnapper	D	**
Grå fluesnapper	D	*
Steinskvett	C	**
Rødstjert	B	*
Rødstrupe	C	**
Blåstrupe	C	**
Gråtrost	D	**
Ringtrost	C	*
Svarttrost	B	(*)
Rødvingetrost	D	**
Måltrost	C	*
Stjertmeis	C	(*)
Granmeis	C	**
Lappmeis	B	(**)
Kjøttmeis	D	**
Gråspurv	D	**
Bokfink	B	*
Bjørkefink	D	**
Gråsisik	C	**
Furukorsnebb	D	**
Dompap	B	(*)
Sivspurv	C	**
Lappspurv	B	*
Snøspurv	C	(**)

2.3. Opptellinger av våtmarkslokaliteter

Der det forekom spesielt fuglerike våtmarksbiotoper ble samtlige individer av våtmarksfugler talt opp. Resultatene av disse tellingene blir presentert i tabellene 9 - 13, og de aktuelle lokalitetene blir nærmere omtalt under beskrivelsen av det vassdraget de tilhører.

Tabell 9. Opptelling av vannfugl i Rakkfjordelvas utløp i Rappefjorden 26.6.1989

Stokkand	17 hanner	3 hunner	20 ind.
Siland	2 hanner	4 hunner	6 ind.
Tjeld			4 ind.
Heilo			4 ind.
Brushane	2 hanner		2 ind.
Rødstilk			4 ind.
Småspove			2 ind.
Enkeltebekkasin			2 ind.
Gråmåse			1 ind.
Svartbak			1 ind.
Fiskemåse			2 ind.
Rødnebbterne			2 ind.

Tabell 10. Opptelling av vannfugl i Hallarvatna, Lakselva 25.6.1989

Horndykker			3 ind.
Krikkand	3 hanner		3 ind.
Brunnakke	3 hanner	2 hunner	5 ind.
Toppand	1 hann	2 hunner	3 ind.
Sjørre	5 hanner	3 hunner	8 ind.
Kvinand	3 hanner	2 hunner	5 ind.
Makrellterne			2 ind.

Tabell 11. Opptelling av vannfugl ved Stormyra, Jægerelva 30.6.1989

Smålom	2	ad. + 2 pull.
Stokkand	1	hunn
Tjeld	2	ind.
Heilo	4	ind.
Steinvender	6	ind.
Myrsnipe	2	ind.
Brushane	2	hanner
Rødstilk	22	ind.
Småspove	22	ind.
Enkeltebekkasin	1	ind.
Svømmesnipe	1	hunn
Tyvjo	7	ind.
Hettemåse	2	ind.
Fiskemåse	28	ind.
Rødnebbterne	ca. 90	ind.

Tabell 12. Opptelling av vannfugl ved Flåten, Botnelva 27.6.1989

Smålom	4	ad. + 2 pull.
Heilo	min. 4	ind.
Vipe	2	ind.
Myrsnipe	2	ind.
Sotsnipe	4	ind.
Rødstilk	min. 14	ind.
Småspove	min. 16	ind.
Svømmesnipe	6	ind.
Tyvjo	5	ind.
Gråmåse	1	ind.
Fiskemåse	min. 16	ad. + 3 pull.
Rødnebbterne	min. 12	ad. + 2 pull.

2.4. Vurderingsgrunnlag

Det har vært vanlig å benytte et standardisert oppsett bestående av 10 kriterier ved evaluering av den ornitologiske verneverdien som er knyttet til vassdrag. Disse kriteriene blir også lagt til grunn ved evalueringen av de aktuelle objektene i Troms (med unntak av ett vassdrag der bakgrunns materialet er for spin-kelt).

De 10 ornitologiske vernekriteriene er som følger:

1. *Funksjon.* Ethvert område vil vanligvis ha flere funksjoner, for fugl alt etter hvilken årstid det er og hvilke arter som inngår i artsinventaret. For å overleve må en fugl ha et visst minimum av sine essensielle krav oppfylt, dette gjelder blant annet ernæring, klimatiske forhold og hekke-habitat. Mange arter tvinges derfor til å forlate landet vårt om høsten ettersom livsbetingelsene i vinterhalvåret blir for dårlige for dem. En del arter foretar også lokale forflytninger fra fjellstrøkene ned mot kysten på denne årstiden. Som *overvintringsområder* er kyststrøkene våre spesielt viktige for lommer, lappdykkere og andefugler. Mange lokaliteter, særlig langs kysten og i lavlandet, har stor betydning som *trekkområde* for rastende fugler som hekker i våre fjellstrøk eller lenger nord. Her kan de hvile og finne næring før de fortsetter trekket mellom vinterkvarteret og hekkeplassen. I forplantningstiden står *hekkebiotopene* i fokus. For de fleste innlandsområdene vil nettopp dette vår- og sommeraspektet være av størst betydning for fuglelivet. For noen sosiale fuglearter kreves dessuten at området inneholder egnete *spillplasser* for at disse artene kan forplante seg der. En god hekkeplass betinger dessuten at det finnes egnete *furasjeringsområder* i nærheten slik at fuglene kan sikre produksjonen.
2. *Diversitet og produktivitet.* Artsmangfold og mengden av forekommende arter er et viktig moment ved vurderingen av et områdes verdi.
3. *Sjeldenhet.* Områder som inneholder arter eller fuglesamfunn vi har lite av må vurderes spesielt. Tilhold av truete, sjeldne eller sårbare fuglearter og/eller forekomst av utsatte, viktige biotoper eller sjeldne biotopyper betinger stor verdi for dette kriteriet.

4. *Typeområder.* Vurderinger av om det innenfor vassdragets nedbørfelt finnes rikelige forekomster av karakteristiske arter og fuglesamfunn for den regionen vassdraget tilhører.
5. *Naturvitenskapelig egenverdi.* En samlet vurdering av områdets funksjon og de øvrige kriteriene som er nevnt ovenfor.

Ved siden av de naturvitenskapelige egeninteressene kommer en vurdering av de naturvitenskapelige brukerinteressene. Disse er:

6. *Referanseområde.* Aktuelt som referanse ved framtidig forskning, f.eks. i problematikken omkring langtransporterte luftforurensninger og som referanse for områder der det blir foretatt ulike former for tekniske inngrep. Vassdrag som er lite berørt av menneskelig aktivitet har derfor størst betydning her.
7. *Klassisk område.* Spesielt godt undersøkt område gjennom en lengre periode.
8. *Forskningsverdi.* Utenom selve referanseaspektet vektlegges blant annet også avstand fra aktuelle forskningsinstitusjoner og tilgjengelighet for øvrig.
9. *Pedagogisk verdi.* Aktuelt som biologisk ekskursjonsområde for skoleverket under universitetsnivå eller også som selvstudieområde for legfolk.
10. *Tilstand.* Grad av uberørthet.

3. UNDERSØKTE VASSDRAG

De 8 aktuelle vassdraga står avmerket på fig. 1. Her er også deres naturgeografiske regiontilhørighet angitt etter den inndelingen som er gitt av Nordisk ministerråd (1984). Vassdraga er nummerert regionvis slik at de to kysttilknyttete kommer først, deretter de fem skogtilknyttete og til slutt det ene knyttet til fjellregionen.

Opplysninger om berggrunnsforholdene er hentet fra Sigmond et al. (1984) og de vegetasjonsregionale henvisningene bygger på Dahl et al. (1986).

En del arter blir omtalt som "true" i gjennomgangen nedenfor. Dette er arter som ifølge Direktoratet for naturforvaltning (1988) har en størrelsebestand i landet vårt som medfører at arten enten er direkte true, sårbar, sjelden eller har en usikker status.

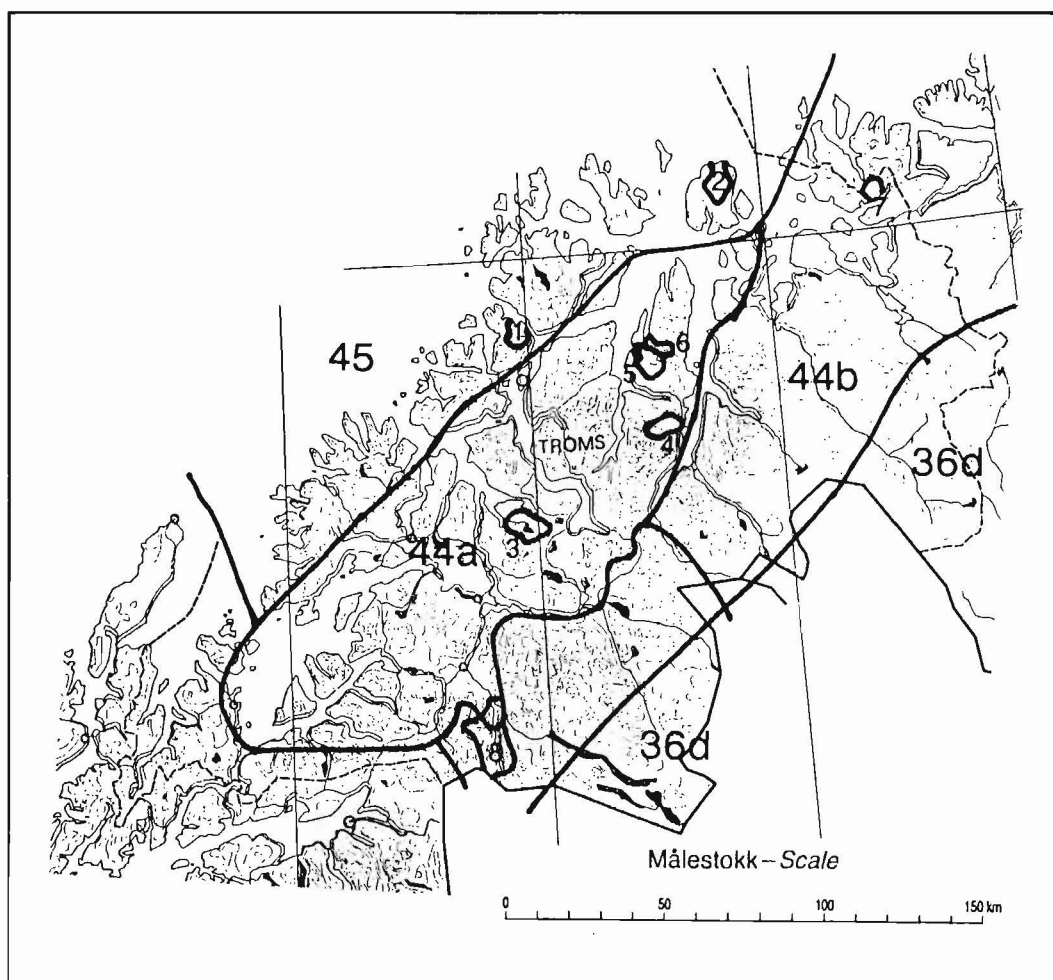

Fig. 1. Kart over Troms der nedbørfeltene til de 8 aktuelle Verneplan IV-vassdraga og den naturgeografiske regioninndelingen er inntegnet. 1 = Rakkfjordelva, 2 = Nord-Rekvikelva, 3 = Lakselva, 4 = Kvalvikelva, 5 = Jægerelva, 6 = Botnelva, 7 = Skalsaelva, 8 = Sørdalselva. 36: Nordland, Troms og Lapplands høyfjellsregion. c: ytre fjellområder på kambrosilurbergarter. d: indre fjellområder på granitt. 44: Troms submaritime bjørk-furuskogregion. a: Harstad-/Lyngen-området. b: Lyngen-/Alta-området. 45: Nord-Troms' kystregion.

3.1. Kystregionen

Rakkfjordelva og Nord-Rekvikelva ligger innenfor "Nord-Troms' kystregion" (naturgeografisk region 45). Regionen er karakterisert ved et kjølig oseaensk klima med humide forhold. Vinteren er mild og sommeren sval. Årsnedbøren er relativt høy. Fjellplatåer med innskårne fjorder som har bjørkeskog på beskyttete lokaliteter er det dominerende landskapsbildet. For øvrig er vegetasjonen sterkt kystpreget (Nordisk ministerråd 1984). To vegetasjonsregioner inngår i disse kystvassdraga, nemlig den nordboreale og den alpine (overveiende av lavalpin karakter).

Rakkfjordelva (1)

Naturforhold

Rakkfjordvassdraget ligger på Kvaløya i Tromsø kommune og har et nedslagsfelt på omlag 23 km². Vassdraget strekker seg fra havnivå ved elveutløpet i Rakkfjorden og opp til 467 m o.h. ved Austeråsfjellet. Området preges av et større vatn, Rakkfjordvatnet (1 m o.h.) og et større myrområde, Rakkfjordmyra (fig. 2). Inn gjennom Rakkfjordmyra renner to småelver, Rakkfjordelva og Kristendalselva. Disse renner i stiller og stryk, henholdsvis i retning sør-nord og sørøst-nordvest. Fra Rakkfjordvatnet og ned til sjøen er det bare en kort elvestubb. Fjellpartiene er avrundete og landskapet generelt rolig.

Fig. 2. Rakkfjordvatnet med omliggende myrområde. Foto: E. Dahl.

Områdets geologi er temmelig ensartet og består av folierte sure dypbergarter (granitt og granodioritt).

Rakkfjordvassdraget er fattig på høyere vegetasjon og er i så henseende et typisk skogfattig kystvassdrag. Den skog som finnes er vesentlig bjørk av blåbærtypen. Osp, gråor og selje forekommer enkelte steder. Over skoggrensen (ca. 200 m o.h.) finnes vesentlig heivegetasjon. Rakkfjordmyra er ei ombrotrof tuemyr med plantearter som molte, røsslyng, hvitlyng og krekling. Myrområdet er fredet som naturreservat. Langs vatnet og elvene finnes en svært rik siv- og starrvegetasjon.

Bilveg og bosetning finnes ved utløpet av vassdraget i Rakkfjorden. Her krysser vegen langs fjorden, elva over et grunt fjæreområde. En del myrlandt areal er

her oppdyrket til jordbruksland. Det står dessuten et titalls hytter rundt Rakkfjordvatnet, og nordøst for vatnet er det anlagt en søppelplass.

Ornitologiske forhold

Rakkfjordvassdraget ble befart den 26.6. og 29 fuglearter ble observert. I tillegg er 9 andre arter kjent gjennom opplysninger fra lokalbefolkningen (jfr. tab. 1), noe som medfører at det til sammen er kjent 38 fuglearter fra vassdraget.

Av de arter som er kjent, forventes de aller fleste å kunne hekke. Enkeltbekkasin og sivspurv er tallrike og karakterarter for området. Det er grunn til å nevne at sangsvane fins i området og har hekket ved Rakkfjordvatnet tidligere. En annen art med "truett" status som sannsynligvis hekker i nedslagsfeltet er storlom. Ellers er havørn og hønsehauk sett på streif.

Området fra Rakkfjordvatnet til utløpet i Rakkfjorden ser ut til å være et brukbart trekk/raste- og hekkeområde for våtmarksfugl (jfr. tab. 9), en gruppe som for øvrig er godt representert i vassdraget.

Nord-Rekvikelva (2)

Naturforhold

Nord-Rekvikvassdraget ligger på yttersida av Arnøy i Skjervøy kommune. Nedslagsfeltet er på 47 km² og strekker seg fra havnivå ved Nord-Rekvikelvas utløp i havet og opp til 1168 m ved Arnøyhøgda. Vassdraget drenerer sør-nord. Det ligger flere større vatn i sørlige deler av nedbørfeltet: Norddalsvatn (282 m o.h.), Mellavatn (360 m o.h.) og Indrevatn (432 m o.h.) i Norddalen og Leinevatnet (157 m o.h.), Langvatnet (242 m o.h.), Laksevatn (300 m o.h.) (fig. 3) og Øvre Laksevatn (402 m o.h.) i Nord-Rekvikdalen. Elvene herfra løper sammen etter å ha gått i fosser og rolige stryk til Stormyra. Herfra fortsetter de sammen i grunne stryk drøyt 2 km før elva løper ut i havet. Fjellpartiene er bratte, men vegetasjon finnes også i brattlandet og langt opp mot toppen. Selve dalprofilen er flat.

Vassdragets geologi er dominert av granittisk til tonalittisk gneis, migmatittisk gneis og øyegneis. Oppover Norddalen er det overveiende glimmerskifer og fyllitt.

Dalbotnen i vassdraget domineres av matte- eller tuemyr (fig. 4). Store arealer med heivegetasjon finnes også på tørre steder. Skog finnes det lite av, og mye er snarere som kratt å regne. Skogen består av lavtvoksende bjørketrær med feltsjikt dominert av blåbær, ispedd rogn og selje, og er lokalisert til svært begrensede arealer langs fjellsidene helt nederst i Nord-Rekvikdalen.

Nord-Rekvikvassdraget har vært bebodd tidligere, men er nå fraflyttet. På tuftene etter de gamle gårdene finnes noen private hytter. En fiskebu/hytte står åpen ved Laksevatn. Ingen veg finnes i vassdraget.

Fig. 3. Laksevatn med Grunnfjordtindan bakenfor. Foto: E. Dahl.

Fig. 4. Handelssletta er en flat dalbotn med myr og myrpytter øst for Leinevatn. Foto: E. Dahl.

Ornitologiske forhold

Nord-Rekvikvassdraget ble befart i perioden 4.-7.7. I tildels svært dårlig vær med sterk vind, nedbør og lav temperatur ble 36 fuglearter registrert. I tillegg foreligger det opplysninger om observasjoner av snøspurv. Under bedre værforhold må en kunne forvente at flere arter var blitt registrert (jfr. tab. 2).

Det relativt lave antallet av spurvefuglarter har nok dessuten sammenheng med den nesten totale mangelen på skog innen vassdraget. Det ble videre sett svært få ender. Derimot gir vassdraget et rikt tilbud til fugl knyttet til myr. Vadere (9 observerte arter) og måsefugl (6 observerte arter) er derfor godt representert. En art som forekom særlig hyppig var småspove. Dessuten fantes hekkekolonier av måkefugl (fiskemåse og rødnebbterne) et par steder innen nedslagsfeltet. Av sårbare arter ble havørn observert ved flere anledninger. Denne, som de fleste andre observerte, kan tenkes å hekke innen vassdraget.

3.2. Skogregionen

Fem av de aktuelle objektene ligger i "Troms' submaritime bjørk-furuskogsregion" (naturgeografisk region 44). Klimaet i denne regionen er suboseanisk til svakt kontinentalt og varierer fra humide til svakt humide forhold. Vinteren er kald og sommeren forholdsvis kjølig, men med gunstige temperaturforhold i dalbotnene og i sørvendte skråninger. Bjørke- og furuskog dominerer langs de brede dalforene med gråor-heggskoger i tilknytning til de større, stilleflytende elvene.

Lakselva, Kvalvikelva, Jægerelva og Botnelva hører alle til underregion a ("Harstad-Lyngen området"), mens Skalsaelva hører til underregion b ("Lyngen-Alta-området"). Underregion a er nokså kystbetont med ganske mye skog, mens det er mindre kystbetont, lite skog og mer fjell i underregion b.

Lakselva ligger hovedsakelig innenfor den nordboreale vegetasjonsregionen, men her, som i Kvalvikelva, finnes også mellomboreale innslag. Innen de øvrige aktuelle objektene i skogregionen finnes bare den nordboreale og ulike alpine (tildels betydelige innslag av mellom- og høyalpin) vegetasjonsregioner representert.

Lakselva (3)

Naturforhold

Lakselvassdraget har et nedbørfelt på 94 km² og ligger i Balsfjord kommune, Indre Troms. Vassdraget strekker seg fra havnivå ved Aursfjord og opp i 1326 m o.h. ved Mårtinden, og er hovedsakelig et lavlandsvassdrag. Omkring 70% av arealene ligger under et nivå på 300 m o.h., og høyere fjellpartier finnes bare i sørkanten av nedslagsfeltet. Vassdraget karakteriseres ved en rekke større og mindre vatn. De viktigste er Langvatnet (244 m o.h.), Storvatnet (222 m o.h.), Brynjulsvatnet (143 m o.h.), Ytre Fiskelausvatnet (160 m o.h.) (fig. 5), Indre Fiskelausvatnet (161 m o.h.) og Hallarvatnet (187 m o.h.). Vassdraget som drenerer øst-vest, har bare korte elvestrekninger. Den eneste elvestrekningen av noen lengde finner en mellom Brynjulsvatnet og Lakselvas utløp. Her renner elva først et stykke hovedsakelig i fosser og stryk ned til et tilsvarende langt, rolig og stilleflytende mellomparti med meanderløp, før den tilbakelegger det siste stykket ned til Aursfjorden og går i stryk.

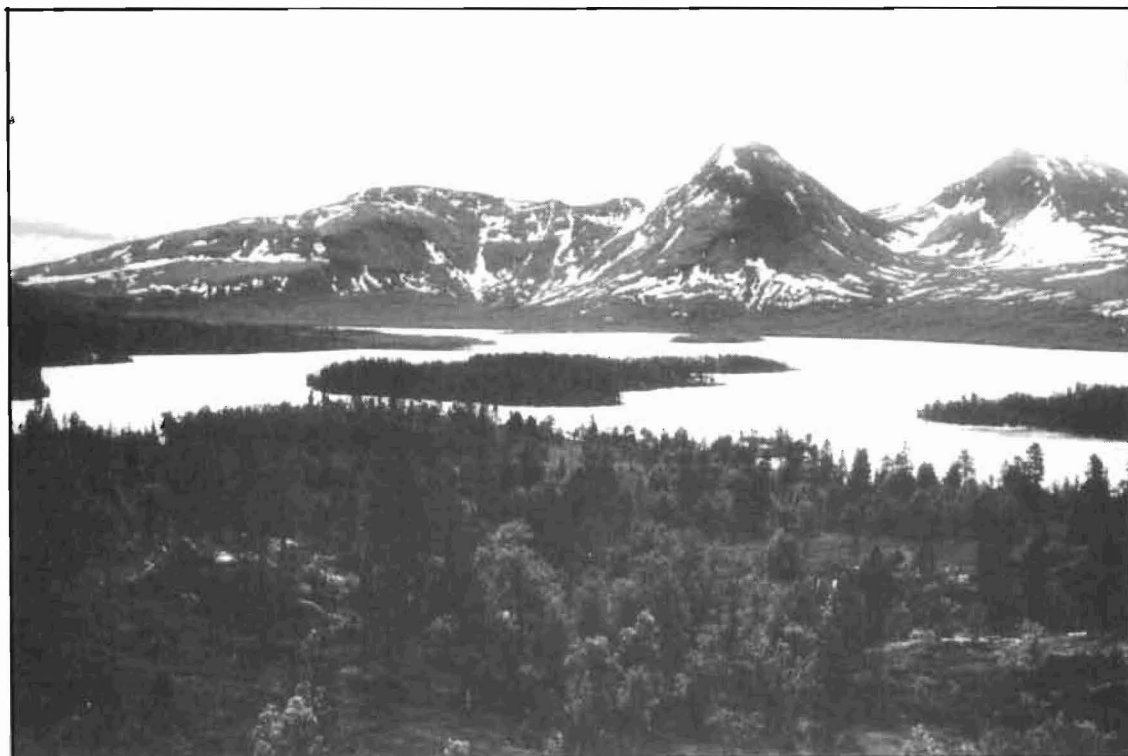

Fig. 5. Oversikt over Ytre Fiskelausvatnet med Fiskelaustind i bakgrunnen.
Foto: E. Dahl.

Geologien i Lakselvassdraget er sammensatt, men domineres av glimmerskifer og klorittskifer. Områder med kalkstein og sandstein forekommer i enkelte partier, så også gabbro og fyllitt.

Vatna i vassdraget er forholdsvis nærings- og fiskerike og har ofte en rik siv/starrvegetasjon langs strandsonen. Av høyere vegetasjon finnes både furu og løvskog, hver for seg eller i blanding. Det er likevel løvskog som dominerer, med bjørk som viktigste treslag. Gråor, selje og osp finnes også, men bare sparsomt og på egnete steder. Løvskogen er blåbær- eller bregnerik. Furuskogen er småvokst med et lavrikt botnsjikt. Den forekommer først og fremst i ytre del av vassdraget. Over skoggrensen finnes vesentlig hei- og myrvegetasjon.

Lakselvassdraget har spredt bosetning og veg går gjennom hele vassdraget. Spredt hyttebebyggelse finnes også i tilknytning til vatna. Ubetydelige arealer er oppdyrket jordbruksland. En del skogsveger finnes, og løvskogen blir til en viss grad utnyttet. Tidligere skal vassdraget ha vært omtrent snauhogget (2. verdenskrig), men skogen er nå kommet kraftig tilbake. I eldre tider har også den sparsomme furuskogen blitt utnyttet, og spor etter hogst går gjennom vassdraget i lengderetningen. Gran finnes innplantet enkelte steder. En kraftlinje krysser inn i vassdraget fra vest mot øst, men følger temmelig konsekvent vegtraseen. Betydelige arealer i vassdragets sørligste del inngår i Blåtind skytefelt og hele nedslagsfeltet er dermed belastet med en ikke ubetydelig støyforurensing og begrensning på bruken i visse perioder. Også områder utenfor selve skytefeltet er hyppig brukt av Forsvaret i øvelsesøyemed.

Ornitologiske forhold

Lakselvvassdraget ble befart i perioden 23.-25.6. Antall fuglearter observert under befaringen var 55, mens 20 arter framkom gjennom kontakt med lokalbefolkning. Til sammen gir dette 75 arter, og de fleste av disse antas å kunne hekke her (jfr. tab. 3).

Et temmelig stort antall vannfuglarter ble observert i vassdraget, og særlig storlom var sjeldent godt representert. Blant andre Hallarvatna i nordøst (tab. 10) og tjønnene inne på Svartåsen i nordvest (fig. 6) kan trekkes fram som gode våtmarksbiotoper.

Av sårbare arter kan hubro trekkes spesielt fram. Denne arten skal ifølge lokalkjente forekomme som fast hekkefugl innen vassdraget. Videre inngår smålom, svartand, sjøorre, hønsehauk og som nevnt storlom i hekkefaunaen, mens sangsvane, havørn og kongeørn bare er sett på streif gjennom området.

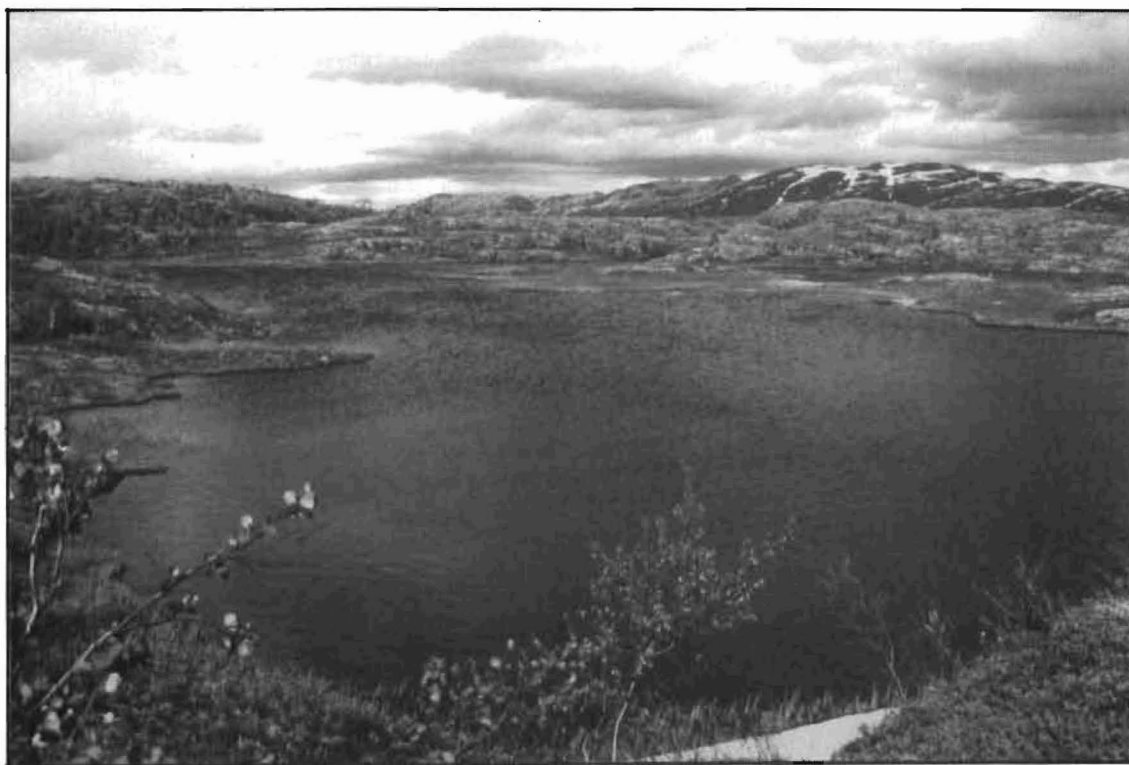

Fig. 6. Ei av tjønnene på Svartåsen vest for Storstvatnet. Foto: E. Dahl.

Kvalvikelva (4)

Naturforhold

Kvalkvassdraget ligger i Lyngen kommune og har et nedslagsfelt på 44 km². Det strekker seg fra havnivå ved Kvalvikelvas utløp i Lyngen og opp til omkring 1680 m o.h. på breen ved Fugledalsfjellet. Det finnes flere større vatn i vassdraget som Kvalvikvatnet (625 m o.h.), Rypedalsvatnet og Fugledalsvatna (begge 680 m o.h.). Vatna ligger langt inne i vassdraget som drenerer vest-øst, og inne i hver sin sidedal i henholdsvis nord, vest og sør (fig.7). Inne i disse bratte dalene fins en rekke større og mindre botnbreer. Disse står for det meste av tilsiget til selve Kvalvikelva, som renner svært stri ned til sjøen.

Fig. 7. Parti fra Kvalvikdalen inn mot Rypedalen. Foto: E. Dahl.

Geologien i Kvalvikvassdraget er sammensatt, men domineres av metagabbro, amfibolitt, grønnstein/grønnskifer og fyllitt med kvartsittlag. I nedre del av vassdraget finnes dessuten granatkvartsglimmerskifer og dolomitt/kalkspatmarmor.

Store deler av Kvalvikelvas nedslagsfelt i vest er svært bratt og er eller har nylig vært dekket av bre. Her fins lite eller ingen vegetasjon. Over skoggrensen i nedre del av vassdraget preges vegetasjonsbildet av heivegetasjon med blåbær og krekling som typiske arter. Under skoggrensen (ca. 300 m o.h.) finnes rik løvskog med gråor som dominerende treslag. På tørre steder (morenegrunn) vokser i hovedsak bjørk sammen med osp. Oreskogen er dessuten ispedd rogn, hegg og bjørk. Feltsjiktet er urte- og bregnerikt. Ved elva finnes reine gråorbestander, men også temmelig reine felter med selje. Ombrotrof myr fins et par steder i nedre del av vassdraget.

Kvalvikvassdraget er bebygd i områdene nærmest sjøen. Her er også store arealer oppdyrket til jordbruksland ved rydding av skog og/eller drenering av myr (fig. 8). Ei kraftlinje krysser vassdraget, og går parallelt med vegen ned mot sjøen i nord-sør retning. Et grustak er også anlagt i tilknytning til bebyggelsen. Et par skogsbilveger er bygget, uten at skogen ser ut til å være hogget i særlig grad. Det er plantet en hel del gran inn i løvskogen. Elvas nedre del er flomforbygd, noe som ifølge lokalbefolkningen resulterte i at laks og ørret er blitt borte fra elva. Nedslagsfeltet er sterkt utnyttet til husdyrbeite.

Fig. 8. Oversikt over nedre deler av Kvalvikelva. Foto: E. Dahl.

Ornitologiske forhold

Under befaringen i Kvalvikvassdraget i perioden 1.-3.7. ble det registrert 59 fuglearter. Legger en til de 28 artene som er sett av lokalbefolkningen, er det totalt kjent 88 arter innen vassdraget. De fleste av disse antas å kunne hekke (jfr. tab. 4).

Av "truede" arter kan nevnes at hubro skal hekke temmelig årvisst i vassdraget. Videre foreligger det klare indikasjoner på at hønehauk, kongeørn og havørn kan hekke, mens jaktfalk, snøugle og smålom kun er sett på streif.

Nedslagsfeltet ser ikke ut til å ha noen spesiell verdi for hekkende våtmarksfugler, men et større fjærområde ved utoaset som blir tørt ved lavvann synes å være en gunstig trekk- og rastelokalitet for vannfugl. Hekkende arter av spurvefugl er derimot godt representert, og da spesielt i den frodige løvskogen i området. Det ble sett svært mye rovfugl under befaringen, og området inneholder da også mange gode hekkehabitater for klippehekkende rovfugler. Dessuten skulle tilgangen på byttedyr være god i deler av området. De høyestliggende, vestligste delene av vassdraget er imidlertid vegetasjonsløse, har en steil profil, og er tilnærmelsesvis uten ornitologisk verdi.

Jægerelva (5)

Naturforhold

Jægerelva ligger i Karlsøy kommune på vestsiden av Lyngsalpene. Nedslagsfeltet har et areal på 94 km² og strekker seg fra havnivå ved Jægerelvas utløp i Ullsfjorden til 1512 m o.h. ved Stortind. Vassdragets vestlige del domineres av Jægervatnet (fig. 9), som ligger like over havnivå. Ellers finnes bare ett større vatn i denne delen av nedslagsfeltet, Trollvatnet (85 m o.h.). Herfra renner Trolldalselva i nordlig retning og inn i Jægervatnets sørlige ende. I sørenden kommer det også inn en breelv, Stortindelva, fra sørøst. Fra øst munner Botnelva

ut i nordenden av Jægervatnet. Alle disse elvene er små, nærmest store bekker, og de renner stort sett stritt. Fra Jægervatnets nordvestre hjørne løper en kort og rolig elv ned i sjøen. Den østlige del av vassdraget domineres av svært bratte og høye fjellpartier. Her finnes også noen vatn: Storstvatnet (410 m o.h.), Holmevatnet (417 m o.h.) og Brevatnet (542 m o.h.). Denne delen av vassdraget er vanskelig tilgjengelig og preget av flere større og mindre breer.

Fig. 9. Utsikt over Jægervatnet med Stortind (til venstre) og Isskardtindane i bakgrunnen. Foto: E. Dahl.

Vassdragets geologi er sammensatt, men domineres av fyllitt, glimmerskifer og gabbro. Det finnes dessuten betydelige arealer med kvartsitt på østsiden av Jægervatn.

Skog finnes i vest opp til ca. 250 m o.h. Denne består i hovedsak av blåbær-bjørkeskog, men utenom bjørk finnes også spredte innslag av rogn, osp og selje. Lavrik furuskog finnes sparsomt i nord og øst, enslige furutrær finnes dessuten på tørre steder med morenegrunn. På nord- og sørenden av Jægervatnet finnes to større myrområder, hvorav Stormyra i nordenden av vatnet er vernet som naturreservat. Dette er en ombrotrof tuvemyr, mens myrområdene på sørsida av Jægervatnet er typisk bakkemyr/fastmattemyr, rik på starr og myrull. Over skoggrensen finnes i vest heivegetasjon, mens områdene i øst er nærmest vegetasjonsløse.

Ved utløpet av Jægerelva/Jægervatnet og på vatnets nordvestre side, finnes en del bebyggelse og jordbruksland. Den dyrka marka legger beslag på ubetydelige arealer. Bilveg krysser Jægerelva i forbindelse med bosetningen og følger nord-

enden av vatnet noen km før den forsvinner ut av nedslagsfeltet i nord. Hyttebebyggelse finnes spredt langs Jægervatnet. Mellom Fiskevatnet og Trollvatnet står en turisthytte åpen. Fra Vassbotn og opp i Stortinddalen går et reingjerde. Skogsbilveger er bygget et par steder i vassdraget, og en del løvskog er da også avvirket i tilknytning til disse.

Ornitologiske forhold

Jægerelva ble befart i perioden 28.-30.6. 54 fuglearter ble observert og 51 av disse vurderes å kunne hekke innen vassdraget (jfr. tab. 5). Av "true" arter er bare smålom registrert.

Spesielt for våtmarksfugl har vassdraget stor verdi og artsrikdom. Nordenden av Jægervatnet utmerket seg i så henseende som en god andefugl-lokalitet, mens Stormyra, helt nordøst i nedslagsfeltet, må framheves som spesielt bra for vadere og måkefugl (jfr. tab. 11). Dessuten hekket det her smålom. Av rovfugl ble ingen arter observert, men i alle fall fjellvåk må forventes å forekomme. Spurvefugl så ut til å være bra representert. De høyereliggende og østlige deler av vassdraget er tilnærmet vegetasjonsløse eller dekket av bre og har svært liten ornitologisk verdi.

Botnelva (6)

Naturforhold

Botnelva (Strupskardelva) ligger i Karlsøy kommune vest for Lyngsalpene. Nedslagsfeltet er ca. 28 km² og strekker seg fra havnivå ved Botnelvas utløp i Sør-Lenangen til 1306 m o.h. ved Støveltind. Østligste deler av vassdraget er meget bratt og svært steinete. Her finnes flere større og mindre breer, og denne delen av vassdraget har lite eller ingen vegetasjon. Flere større vatn ligger etter hverandre nedover i vassdraget. Øverst i vassdraget fra øst mot vest ligger Strupskardvatnan (543, 404 og 344 m o.h.) og Blåvatnet (185 m o.h.) (fig. 10). Elva renner i stryk hele vassdraget gjennom. Tildels grov rullestein preger elveleiet som flere steder er svært bredt, elvas størrelse tatt i betraktning. Ved Flåtan nederst og nordvest i vassdraget ligger et våtmarksområde med små tjern.

Geologien i nedslagsfeltet er dominert av metagabbro, men i nedre del finnes også kvartsitt og fyllitt. Et viktig trekk ved vassdraget er dessuten at det ligger mye morenemateriale i nedre del.

I vestlige og lavereliggende deler av vassdraget vokser en del bjørkeskog. Denne er småvokst og av blåbærtypen. Gråor, selje og osp forekommer spredt. Furu finnes som enkelttrær eller i små felter. Furu har tydelig vært mer vanlig tidligere, og gamle stubber forteller om utstrakt hogst på de begrensede forekomstene. Områder som tydelig har vært skogkledd tidligere er nå helt eller delvis trebare.

Vassdraget har ingen bosetning, men bilveg og kraftlinje krysser vassdraget i retning øst-vest, ikke langt fra elvas utløp i sjøen (fig. 11). Her finnes også et mindre grustak og videre et slakteanlegg for rein. Ut fra dette slakteanlegget går flere reingjerder ut i terrenget.

Fig. 10. Blåvatnet med Lenangstinden og Strupskardet (til venstre) bakenfor.
Foto: E. Dahl.

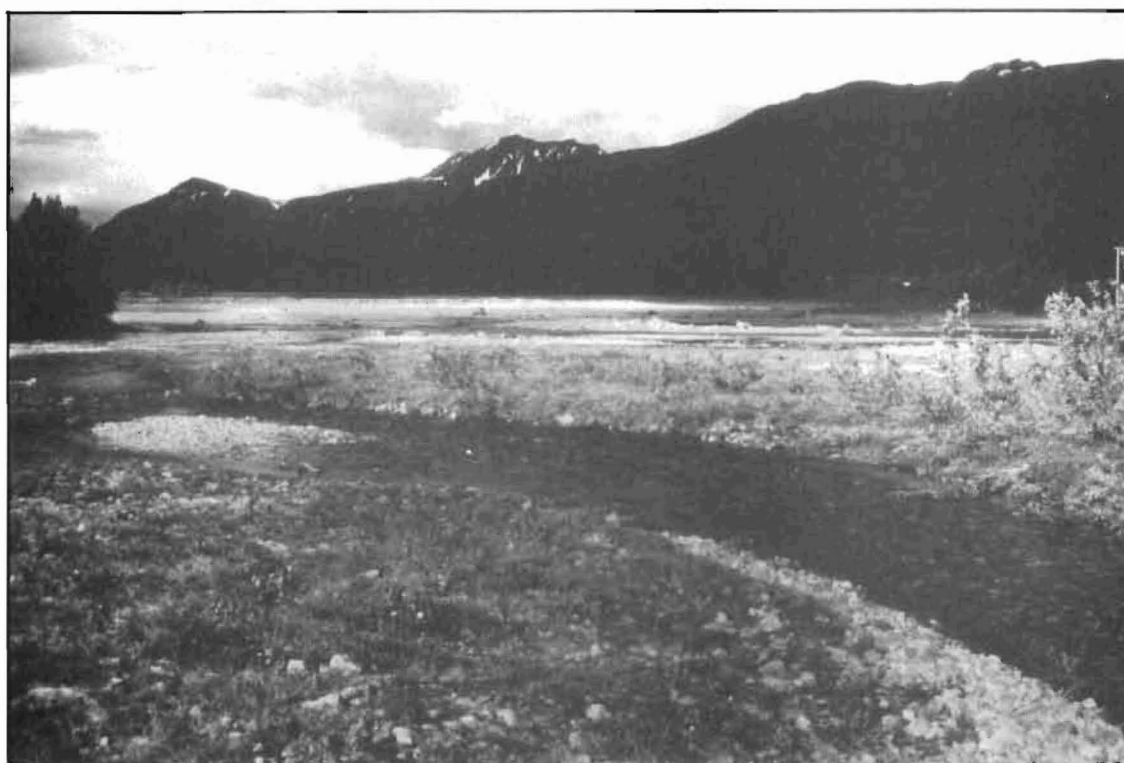

Fig. 11. Fra Botnelvas utløp i Sør-Lenangen. Foto: E. Dahl.

Ornitologiske forhold

Botnelva ble befart den 27.6. og 32 fuglearter ble registrert. Selv om befarings-tiden var kort, og dette artsantallet må regnes som et absolutt minimum, kan ikke vassdraget sies å ha noe stort ornitologisk potensiale. De østligste deler er nærmest uten verdi. Vassdraget har likevel et område som utmerker seg i positiv retning, nemlig våtmarksområdet Flåtan, som strekker seg fra utoaset i fjorden og sørvestover på det flate morenelandskapet. Denne lokaliteten ligger i fortsettelsen av Stormyra innen nabovassdraget Jægerelva i sør. Flåtan gir et godt tilbud til måser og vadere (blant annet sotsnipe, myrsnipe og svømmesnipe). Her ble dessuten to par hekkende smålom observert (jfr. tab. 12). Stormyra/-Flåtan bør sikres som våtmarksområde for fugl.

Skalsaelva (7)

Naturforhold

Skalsaelva ligger rett sør for Øksfjordjøkelen i Kvænangen kommune helt på grensa mot Finnmark. Nedslagsfeltet er på vel 25 km² og er dominert av bratte fjell. De høyeste arealene finnes inne på Øksfjordjøkelen (som når vel 1200 m o.h.), mens den høyeste toppen er Skalsatind (1010 m o.h.) på kanten ned mot Jøkelfjorden. De største vatna i nedslagsfeltet er Svartfjellvatna (490 m o.h.) helt i sør, Isvatnet (400 m o.h.) ved foten av breen i nord og Skalsavatnet (50 m o.h.) (fig. 12) sentralt i området.

Berggrunnen i området består av prekambriske dypbergarter som er sammensatt av gabbro, metagabbro, amfibolitt og dioritt.

Generelt er vegetasjonen svært karrig i området, det finnes bare små forekomster av løvtrær. Lyng- og grasenger dominerer de lavereliggende arealene.

Det er ikke notert inngrep som har noen betydning for vassdraget.

Fig. 12. Utsyn over Skalsavatnet. Foto: T.I. Guldberg.

Ornitologiske forhold

Vassdraget ble befart i perioden 3.-4.7. Bare 6 fuglearter ble registrert. Det ble gjort et hekkefunn av havelle som inngår blant de "true" artene. Ingen lokalitet pekte seg ut som spesielt viktig for fugl, men grunnlaget er altfor tynt til å gi noen sikker evaluering av de ornitologiske verdiene knyttet til dette objektet.

3.3. Fjellregionen

Ett av de aktuelle vassdraga ligger i "Nordland, Troms og Lapplands högfjälls-region" (region 36). Klimaet er kjølig oseanisk med høy humiditet i disse vestlige deler som Sjørdalselva ligger innenfor. Nedbøren og vintertemperaturen avtar merkbarø østover. Sjørdalselva tilhører underregion c ("Yttre fjällområde på kambrosilurbergarter"), her er midlere årsnedbør 800-900 mm og middeltemperaturen i januar -8 - -12°C (Nordisk ministerråd 1984).

Sjørdalselva (8)

Naturforhold

Sjørdalsvassdraget ligger i Bardu kommune, indre Troms og har et nedslagsfelt på 267 km². Det strekker seg fra vannskillet på grensen mot Sverige i sør og omkring 29 km nordover til det løper ut i Barduelva. Vassdraget domineres av høyfjell som omkranser det i øst og vest. Bare omlag 20% av arealene ligger under 500 m. Det er store høydegradierer innen vassdraget: Fra 70 m o.h. og lavland ved Sjørdalselvas utløp i Barduelva og opp i høyalpine områder over 1400 m o.h. Høyest rager Rieppeçákka (1459 m o.h.) i sørvest og Snøhetta (1505 m o.h.) på vannskillet mot vest. Selve dalbotnen i Sjørdalen stiger svakt innover. Elva renner likevel forholdsvis stri stort sett hele veien. Det er få større vatn innenfor nedslagsfeltet, og de som finnes er i tilknytning til to sidedaler som løper inn i Sjørdalen fra vest, Tuvvatna (765 og 774 m o.h.) i Melhusdalen og Geitryggvatnet (755 m o.h.) i Isdalen. Sjørdalen har ellers svært bratte fjellsider og har i det hele tatt canyonpreg (fig. 13).

Det geologiske bildet i vassdraget domineres av glimmerskifer og glimmergneis. I dalbunnen i jevnt over hele vassdraget finnes for en stor del morene av tildels grov type. I omkring 600 m høyde i søndre og sørvestre del av vassdraget forekommer dessuten ikke ubetydelige bånd med kalkholdig fjell, vesentlig kalkspatmarmor.

Av høyere vegetasjon i Sjørdalsvassdraget dominerer løvskogen. Denne er for øvrig svært frodig og har et, i alle fall for landsdelen, svært hyppig innslag av hegg. Langs elva dominerer gråor, oppover liene er skogbildet mer blandet, bestående av selje, hegg, gråor, rogn og bjørk. Feltsjiktet er urte- og bregnerikt. Opp mot fjellet tar bjørka over og danner skoggrense i omkring 500 meters høyde. Lavfurskog forekommer på morenegrunn og hvor berget kommer fram i dagen langs dalbotnen i nedre del av vassdraget. Over skoggrensen domineres området av heivegetasjon med krekling, blåbær og dvergbjørk som karakterarter. På kalkrik grunn finnes videre betydelige arealer med reinrosehei. Rasmarker og høyereliggende områder med liten eller ingen vegetasjon forekommer også hyppig.

Fig. 13. Oversikt fra øvre del av Sørdalen og nedover vassdraget. Foto: E. Dahl.

Det er bosetning og veg opp langs nedre del av Sørdalen og et par kilometer oppstrøms samløpet med Isdalen. Selv om det her er flere gårder er ubetydelige arealer oppdyrket. Gran er imidlertid innplantet flere steder i nedre del av vassdraget. Ei høyspentlinje krysser vassdraget fra øst ved utløpet av Sørdalen og fortsetter mot vest oppover Melhusdalen og ut av nedslagsfeltet. Skogs-/traktorveger finnes flere steder, men skogen i vassdraget har ikke preg av å være særlig utnyttet. Hogstfelt i bjørkeskog finnes bare på små arealer. I indre del av Sørdalen finnes tre hytter, hvorav ei er i privat eie, ei står åpen til fri benyttelse og ei eies av Troms turlag. Til hyttene går tydelig merket sti. Rein-gjerder finnes på et par steder ved Staggunjinni og fra grensen fram mot Sjøframhaugen i indre del av vassdraget.

Ornitologiske forhold

Sørdalsvassdraget ble befart i perioden 19.-22.6. 57 fuglearter ble registrert under feltarbeidet, mens 17 arter er kjent gjennom intervju med lokalbefolkningen. Til sammen 74 fuglearter er et forholdsvis stort antall, den korte befaringstiden og det tildels svært dårlige været tatt i betraktning.

I vassdragets hekkefauna inngår følgende "true" arter: Sjørørre, havelle, hønsehauk, kongeørn, jaktfalk og hubro (som synes å ha forsvunnet de senere år). Dessuten er havørn og snøugle sett på streif.

På grunn av tilførsel av en del brevann fra botnbreer er elva kald og grumsete og representerer derfor ikke noen særlig egnet biotop for vannfugl. Svært lite myr og få vatn i vassdraget er videre årsak til at Sørdalen er fattig på våtmarksfugler. De øvre grensevatna helt sør i vassdraget huser likevel en del vannfugler. Mer interessant i ornitologisk sammenheng er den rike fuglefaunaen knyttet til den vidt utbredte løvskogen i dalsidene i selve Sørdalen og langs elva, og da spesielt det siste stykket før Sjødalselva renner ut i Barduelva.

(fig. 14). Denne løvskogen er særst rik på spurvefugl og dessuten ble dvergspett funnet hekkende her. Videre kan nevnes at en liten flokk stjerntmeis er observert. Vassdraget vurderes videre å ha spesielt stor verdi for klippehekkende rovfugl. Det finnes svært gode hekkehabitater i fjellveggene på begge sider av dalen og dessuten synes det å være rikelig tilgang på egnet føde i området. Ifølge lokalbefolkningen skal det blant annet hekke kongeørn i vassdraget. Under befaringen ble fjellvåk funnet hekkende flere steder i dalen, mens tårnfalk og dvergfalk ble observert uten at hekking kunne påvises direkte. Området burde videre være godt egnet også for storfalk.

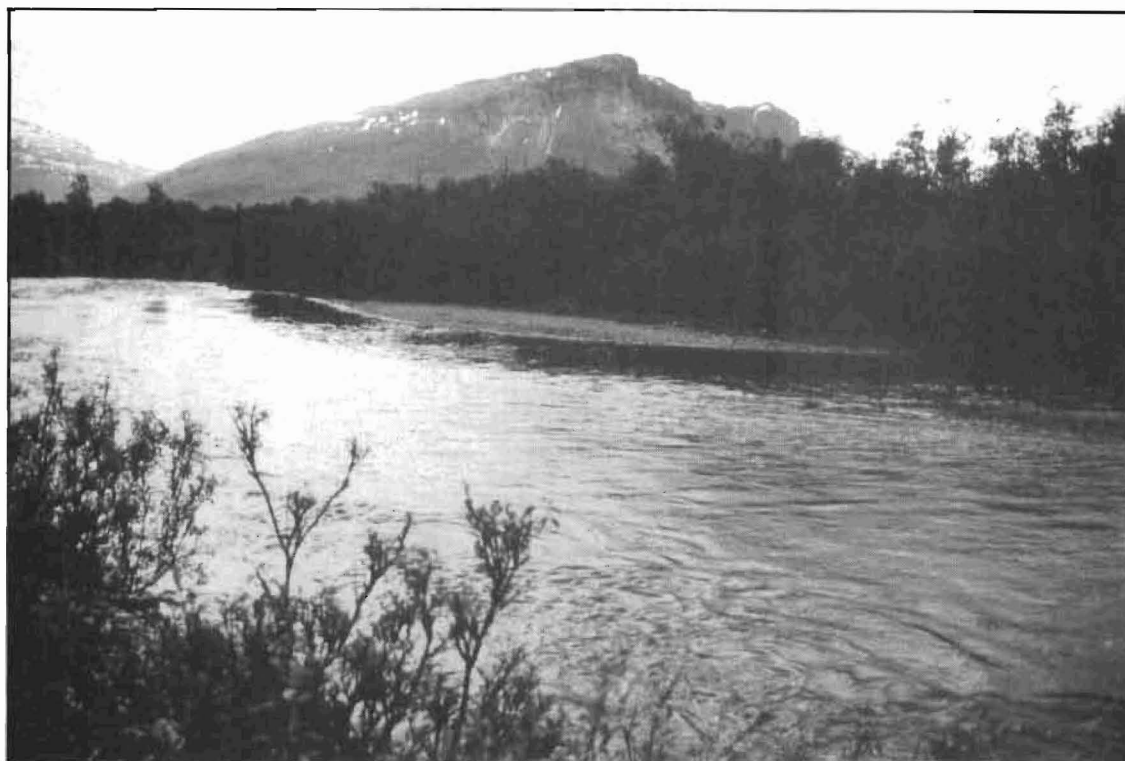

Fig. 14. Gråor/seljeskog ved utløpet av sørdalselva i Barduelva. Foto: E. Dahl.

4. EVALUERING AV VASSDRAGA

En gjennomgang av de 10 benyttete kriteriene ved evalueringen av de ornitologiske verneinteressene knyttet til ulike vassdrag er gitt i avsnitt 2.4. Tab. 13 gir en samlet oversikt over resultatet av evalueringen av 7 av de 8 aktuelle Verneplan IV-vassdraga i Troms. Fra Skalsaelva er bakgrunns materialet for mangelfullt til at noen slik evaluering er mulig, men tilstanden for vassdraget synes i alle fall å være god. Derimot foreligger det ikke indikasjoner på at området har noen spesielt rik fuglefauna eller at det forekommer særlig verdifulle forekomster av fugl innen vassdraget. Vassdraget hører derfor sannsynligvis til blant de 3. prioriterte objektene, spesielt ettersom den naturgeografiske regionen vassdraget hører inn under (region 44 b) blir godt ivaretatt av Reisa-vassdraget (fra Verneplan III) og av de varig vernete objektene fra de to første verneplanene. Troms er i det hele et fylke som har god dekning av vernete

objekter fra tidligere verneplaner. Kystregionen (region 45) danner imidlertid et unntak, derfor blir det ved vurderingen av de aktuelle objektene i denne verneplanen nettopp tatt sikte på å øke representasjonen av kystvassdrag (de scorer derfor forholdsvis mye på kriteriene typeområde, referanseområde og forskningsverdi i tab. 13.). For øvrig skulle grunnlaget for den foretatte verdigraderingen av de aktuelle objektene i Verneplan IV framgå av beskrivelsene av naturforhold og ornitologiske forhold i kap. 3.

De aktuelle Verneplan IV-vassdraga i Troms har relativt små nedbørfelt, noe som også medfører, som tidligere omtalt, at forventet antall representerte naturtyper ikke blir så stort. Dette er sannsynligvis en medvirkende årsak til at ingen av de aktuelle nedbørfeltene synes å ha spesielt mange ornitologiske funksjoner eller stor artsdiversitet. For eksempel finnes det i vassdrag som har en rik vannfuglfauna ikke en tilsvarende rik rovfuglbestand og vice versa. Det begrensede omfanget av feltinnsats som har ligget til grunn for Verneplan IV-arbeidet medfører dessuten at mange mer sjeldent forekommende arter er blitt oversett. Dette gjør at sjeldenhetskriteriet kan ha fått for lav verdi i enkelte av vassdraga. Disse forholdene bidrar også til at det ikke kommer fram så klare skiller i vurderingene av de ornitologiske kvalitetene knyttet til de aktuelle objektene i Troms, som det for eksempel var mulig å finne mellom de aktuelle trønderske objektene (Thingstad 1990).

Alle de fem aktuelle objektene i Troms fra Verneplan III er varig vernet mot kraftutbygging. Spansdalsvassdraget, Barduvassdraget (øvre del) og Reisavassdraget ble foreslått varig vernet av utvalget som la fram den endelige innstillingen fra Verneplan III-arbeidet (Norges offentlige utredninger 1983a). De to sistnevnte vassdraga tilhører objektene som har fått høyeste verneprioritet, mens Spandalsvassdraget kommer med blant de som har fått andre prioritet ut fra samlede naturfaglige kriterier (Norges offentlige utredninger 1983b). En oversikt over de ornitologiske kvalitetene innen disse tre objektene er gitt av Hindrum (1981a & b, 1982). Det foreligger ikke noe grunnlag for å endre den foretatte prioriteringen av disse Verneplan III-objektene, heller ikke skulle det være noen grunn til å endre prioriteringen for de som har fått lavere status ved Verneplan III-arbeidet. Dette gjelder Nordkjoselva (jfr. Hindrum et al. 1982) og Oksfjordvassdraget (her må det imidlertid tas visse forbehold da de naturvitenskapelige verdiene er mangelfullt kartlagt). Begge disse to vassdraga har imidlertid, som nevnt foran, siden blitt varig vernet mot kraftutbygging.

Fra Verneplan III har Barduvassdraget og Reisavassdraget fått høyeste verneprioritet. De største ornitologiske verneinteressene knyttet til de aktuelle Verneplan IV-vassdraga finner en innen **Nord-Rekvikelva** og **Rakkfjordelva** fra kystregionen, **Kvalvikelva** fra skogregionen og **Sørdalselva** fra fjellregionen. Disse inneholder faunistiske kvaliteter som medfører at de representerer betydelige verneinteresser for landsdelen og har derfor fått 2. prioritet (sammen med Spansdalsvassdraget fra Verneplan III). 3. prioritet får **Jägerelva** og **Lakselva** (dette vassdraget blir nedprioritert hovedsakelig på grunn av mange inngrep innen vassdraget, skytefeltet blir her tillagt spesielt negativ vekt), dette plasserer disse vassdraga sammen med Nordkjoselva og Oksfjordvassdraget fra Verneplan III. Minst ornitologisk interesse synes det å være knyttet til **Botnelva**, mens **Skalsaelvas** prioritering er mer uklar, selv om at det som nevnt kan synes mest naturlig å kategorisere dette vassdraget sammen med de aktuelle vassdraga som har fått 3. prioritering (jfr. tab. 14). Dette er ikke til hinder for at det kan finnes mindre lokaliteter som er ornitologisk verdifulle også innen disse lavere prioriterte vassdraga (som f.eks. Flåtanområdet innen Botnelvas nedslagsfelt).

Tabell 13. Ornitologisk verdivurdering av de 8 aktuelle Verneplan IV-vassdraga i Troms. xxx = stor verdi, xx = moderat verdi, x = liten verdi, () = usikkert tillegg

	Rakk- fjord- elva	Nord- Rekvik- elva	Laks- elva	Kval- vik- elva	Jæger- elva	Botn- elva	Skalsa- elva	Sør- dals- elva
Ornitologisk funksjon	xx	xx	xx	xx	xx	x(x)	?	xx(x)
Diversitet og produktivitet	xx	xx	xx	xx	xx	x(x)	?	xx
Sjeldenhet	x(x)	xx	xx	xx	x	x	?	xx
Typeområde	xx(x)	xx(x)	x(x)	xx(x)	xx	x(x)	?	xx(x)
Natur- vitenskapelig egenverdi	xx	xx	xx	xx	xx	x(x)	?	xx(x)
Referanse- område	xx(x)	xxx	x	xx(x)	xx	xx	?	xx(x)
Klassisk område	x	x	x	x	x	x	x	x
Forsknings- verdi	xx(x)	xx(x)	x(x)	xx(x)	xx	x(x)	?	xx
Pedagogisk verdi	xx(x)	xx	xx	xx	xx	x(x)	?	xx
Tilstand	xx	xxx	x	xx	xx	x(x)	xxx	xx

Tabell 14. Prioritering av de aktuelle Verneplan III- & IV-vassdraga i Troms ut fra ornitologiske verneinteresser. 1. prioritet innebærer at vassdraget har stor landsdels eller også nasjonal verneverdi, 2. prioritet betydelig landsdels eller stor lokal verneverdi, 3. prioritet moderat til betydelig lokal verdi og 4. prioritet liten lokal verdi

prioritering	fra Verneplan IV	fra Verneplan III
1. prioritet		- Øvre Barduvassdr. - Reisavassdraget
2. prioritet	- Rakkfjordelva - Nord-Rekvikelva - Kvalvikelva - Søralselva	- Spandsdalsvassdr.
3. prioritet	- Jægerelva - Lakselva - Skalsaelva (?)	- Nordkjøselv - Oksfjordvassdr. (?)
4. prioritet	- Botnelva	

5. SAMMENDRAG

Sommeren 1989 ble det utført befaringer i 8 aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms. To av disse vassdraga var knyttet til kystregionen, fem til skogregionen og ett til fjellregionen. Ut fra 10 tidligere vedtatte kriterier blir de ornitologiske verneverdiene knyttet til disse objektene evaluert. Fra tidligere er kystregionen dårligst ivaretatt med hensyn til vernete vassdrag i Troms. Dette blir tillagt vekt ved den endelige prioriteringen av Verneplan IV-vassdraga. **Nord-Rekvikelva, Rakkfjordelva, Kvalvikelva og Sjørdalselva** er gitt 2. verneprioritet. Disse vassdraga bør gis varig vern. De ornitologiske verneinteresser knyttet til **Jægerelva, Lakselva, Skalsaelva** og spesielt til **Botnelva** synes å være noe mindre. Dette er ikke til hinder for at det kan finnes enkeltlokaliteter som har ornitologisk verdi også innen de mindre prioriterte vassdrag, selv om objektet som helhet er vurdert til å være relativt lite spesielt ut fra ornitologiske kriterier. Flåtanområdet innen Botnelvas nedbørfelt er en slik verdifull ornitologisk lokalitet i ett ellers lite faunistisk interessant vassdrag.

6. LITTERATUR

- Bevanger, K. 1986. Number of bird species used for selection of protected areas. – Fauna norv. Ser. C, Cinclus 10: 45-52.
- Dahl, E., Elven, R., Moen, A. & Skogen, A. 1986. Vegetasjonsregionkart over Norge. 1:1500000. – Nasjonalatlas for Norge. Statens kartverk.
- Direktoratet for naturforvaltning. 1988. Truede virveldyr i Norge. – DN-rapport 1988, 2: 1-99.
- Hindrum, R. 1981a. Øvre Barduvassdraget. Kvantitative og kvalitative undersøkelser av fugle- og pattedyrfaunaen i Øvre Barduvassdraget, Troms, fra 1977-1979. – Tromura 13: 1-69.
- Hindrum, R. 1981b. Spansdalsvassdraget. Fugle- og pattedyrfaunaen i Spansdalsvassdraget, Troms. – Tromura 16: 1-58.
- Hindrum, R. 1982. Fugle- og pattedyrfaunaen i Reisavassdraget, Troms og Finnmark, Nord-Norge. – Tromura 37: 1-64.
- Hindrum, R., Ekker, Å.T. & Rygh, O. 1982. Nordkjøselv. Fugle- og pattedyrfaunaen i Nordkjøselv, Troms, Nord-Norge. – Tromura 30: 1-48.
- Nordiska ministerrådet. 1984. Naturgeografisk regioninndeling av Norden. 289 s. + vedlegg.
- Norges offentlige utredninger. 1983a. Verneplan for vassdrag III. – NOU 1983, 41: 1-192. Universitetsforlaget, Oslo.
- Norges offentlige utredninger. 1983b. Naturfaglige verdier og vassdragsvern. – NOU 1983, 42: 1-376. Universitetsforlaget, Oslo.
- Sigmond, E.M.O., Gustavson, M. & Roberts, D. 1984. Berggrunnskart over Norge. 1:1 million. – Nasjonalatlas for Norge. Norges geologiske undersøkelse.
- Thingstad, P.G. 1990. Oversikt over fuglefaunaen og de ornitologiske verneinteressene i trønderske Verneplan IV-vassdrag. – Notat zool. avd. 1990-1: 1-76 + vedlegg.

VEDLEGG

Skjema med viktige data fra hvert undersøkt vassdrag

FAGRAPPORF FOR VERNEPLAN IV

Tittel Ornitologiske befaringer i aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989	Ant. sider 36	Objekt nr 183
Medarbeider Per Gustav Thingstad, Espen Dahl	Vassdrag (nr/navn) 196.ABZ Sjørdalselva	
Fagfelt Ornitologi	Kommune Bardu	
Institusjon Zool. avd., Vitenskapsmuseet, UNIT	Dato 19.10.1990	Sign.

Verdikriterier	Bedømmelse (tredelt skala)
1 - Funksjon	1 - middels
2 - Referanse	2 - middels
3 - Sjeldenhet	3 - middels
4 - Typeområde	4 - mid/stor
5 - Naturvitenskapelig egenverdi	5 - middels
6 - Referanseområde	6 - mid/stor
7 - Klassisk område	7 - liten
8 - Forskningsverdi	8 - middels
9 - Pedagogisk verdi	9 - middels
10 - Tilstand	10 - middels

Sammendrag/konklusjon

Sjørdalselvas nedbørfelt ligger hovedsakelig innenfor fjellregionen, men det finnes også betydelige arealer med tildels frodig skog.

Vassdraget har relativt stort artsmangfold, der det også inngår noen "true" arter. Fuglesamfunnet knyttet til løvskogen i nedre deler av elva er spesielt rikt. De alpine samfunnene er også rimelig godt representerte, mens fuglesamfunnet knyttet til våtmark er fattigere. Dette har sammenheng med at breelvene i området er lite egnede for vannfugl, og området har lite med myrer og vatn. Innen vassdraget finnes mange egnede lokaliteter for klippehekkende rovfugl.

Sjørdalselva har stor ornitologisk verneverdi.

FAGRAPPORF FOR VERNEPLAN IV

Tittel Ornitologiske befaringer i aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989	Ant. sider 36	Objekt nr 184
Medarbeider Per Gustav Thingstad, Espen Dahl	Vassdrag (nr/navn) 196.5Z Lakselva	
Fagfelt Ornitologi	Kommune Balsfjord	
Institusjon Zool. avd., Vitenskapsmuseet, UNIT	Dato 19.10.1990	Sign.

Verdikriterier		Bedømmelse (tredelt skala)	
1 - Funksjon	6 - Referanseområde	1 - middels	6 - liten
2 - Referanse	7 - Klassisk område	2 - middels	7 - liten
3 - Sjeldenhet	8 - Forskningsverdi	3 - middels	8 - liten/mid
4 - Typeområde	9 - Pedagogisk verdi	4 - liten/mid	9 - middels
5 - Naturvitenskapelig egenverdi	10 - Tilstand	5 - middels	10- liten

Sammendrag/konklusjon

Lakselva hører til Troms' skogregion og har en fuglefauna som er typisk for regionen, med en spesielt god representasjon av vannfugl. Det finnes flere fuglerike våtmarkslokaliteter i vassdraget, der blant annet storlom er vanlig.

Nedbørfeltet bærer sterkt preg av menneskelig aktivitet, spesielt er den militære bruken av området av betydelig omfang, noe som blant annet medfører at vassdraget er lite egnet som referanseområde.

Lakselva har middels ornitologisk verneverdi.

FAGRAPPORT FOR VERNEPLAN IV

Tittel Ornitologiske befaringer i aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989	Ant. sider 36	Objekt nr 185
Medarbeider Per Gustav Thingstad, Espen Dahl	Vassdrag (nr/navn) 197.1Z Rakkfjordelva	
Fagfelt Ornitologi	Kommune Tromsø	
Institusjon Zool. avd., Vitenskapsmuseet, UNIT	Dato 19.10.1990	Sign.

Verdikriterier	Bedømmelse (tredelt skala)
1 - Funksjon	1 - middels
2 - Referanse	2 - middels
3 - Sjeldenhet	3 - liten/mid
4 - Typeområde	4 - mid/stor
5 - Naturvitenskapelig egenverdi	5 - middels
6 - Referanseområde	6 - mid/stor
7 - Klassisk område	7 - liten
8 - Forskningsverdi	8 - mid/stor
9 - Pedagogisk verdi	9 - mid/stor
10 - Tilstand	10 - middels

Sammendrag/konklusjon

Rakkfjordvassdraget er et lite kystvassdrag ute på Kvaløya. Sentralt i vassdraget ligger et større vatn og et myrområde. I Rakkfjordvatnet har sangsvane hekket, for øvrig er enkeltbekkasin og sivspurv karakterarter for området. Arealene ved utoaset synes å være egnet som trekk- og rasteplass for vannfugl, og en del arter hekker også her. I det hele er det fuglefaunaen knyttet til våtmark som er mest interessant. De få forekommende artene fra skogsamfunnet er knyttet til de spredte forekomstene av løvtrær i lavereliggende deler av vassdraget, dessuten forekommer noen arter knyttet til kulturlandskapet.

Vassdraget er egnet som type- og referanseområde for denne regionen, og dets beliggenhet og tilgjengelighet gjør det egnet til forsknings- og undervisningsformål. Objektet har derfor stor ornitologisk verneverdi.

FAGRAPPORT FOR VERNEPLAN IV

Tittel Ornitologiske befaringer i aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989	Ant. sider 36	Objekt nr 186
Medarbeider Per Gustav Thingstad, Espen Dahl	Vassdrag (nr/navn) 204.4Z Kvalvikelva	
Fagfelt Ornitologi	Kommune Lyngen, Tromsø	
Institusjon Zool. avd., Vitenskapsmuseet, UNIT	Dato 19.10.1990	Sign.

Verdikriterier	Bedømmelse (tredelt skala)
1 - Funksjon	1 - middels
2 - Referanse	2 - middels
3 - Sjeldenhet	3 - middels
4 - Typeområde	4 - mid/stor
5 - Naturvitenskapelig egenverdi	5 - middels
6 - Referanseområde	6 - mid/stor
7 - Klassisk område	7 - liten
8 - Forskningsverdi	8 - mid/stor
9 - Pedagogisk verdi	9 - middels
10 - Tilstand	10 - middels

Sammendrag/konklusjon

Kvalvikelva har et bratt relieff fra jordbrukslandskapet ved Lyngen til breen ved Fugledalsfjellet. Flere større vatn finnes også. Innenfor et relativt lite areal inngår derfor mange ulike fuglebiotoper. En del "truede" arter finnes, hubro skal blant annet hekke. Ellers er det mye dagrovfugler i området. Fjæreområdet synes å være en gunstig trekk- og rastelokalitet for vannfugl, som for øvrig ikke er så vanlig i vassdraget. Derimot er spurvefuglene godt representert.

Objektet har stor ornitologisk verdi.

FAGRAPPORT FOR VERNEPLAN IV

Tittel Ornitologiske befaringer i aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989	Ant. sider 36	Objekt nr 187
Medarbeider Per Gustav Thingstad, Espen Dahl	Vassdrag (nr/navn) 203.8Z Jægerelva	
Fagfelt Ornitologi	Kommune Lyngen	
Institusjon Zool. avd., Vitenskapsmuseet, UNIT	Dato 19.10.1990	Sign.

Verdikriterier			Bedømmelse (tredelt skala)	
1 - Funksjon	6 - Referanseområde		1 - middels	6 - middels
2 - Referanse	7 - Klassisk område		2 - middels	7 - liten
3 - Sjeldenhet	8 - Forskningsverdi		3 - liten	8 - middels
4 - Typeområde	9 - Pedagogisk verdi		4 - middels	9 - middels
5 - Naturvitenskapelig egenverdi	10 - Tilstand		5 - middels	10- middels

Sammendrag/konklusjon

Jægerelva på vestsida av Lyngsalpene har tildels meget skarpe høydegradier. Nedre deler domineres imidlertid av det store Jægervatnet, og spesielt nordenden av dette vatnet utmerker seg som en god andefugllokalitet. Stormyra er en annen utmarkslokalitet som peker seg ut, her er det gode bestander av vadere og måkefugl. Spurvefuglsamfunnet knyttet til skog er bra representert, mens det derimot synes å være lite med rovfugl i området. Høyereliggende alpine områder har svært liten ornitologisk verdi.

Alt i alt er det knyttet middels ornitologisk verneverdi til objektet.

FAGRAPPORF FOR VERNEPLAN IV

Tittel Ornitologiske befaringer i aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989	Ant. sider 36	Objekt nr 188
Medarbeider Per Gustav Thingstad, Espen Dahl	Vassdrag (nr/avn) 203.82Z Botnelva	
Fagfelt Ornitologi	Kommune Lyngen	
Institusjon Zool. avd., Vitenskapsmuseet, UNIT	Dato 19.10.1990	Sign.

Verdikriterier		Bedømmelse (tredelt skala)
1 - Funksjon	6 - Referanseområde	1 - liten/mid 6 - liten
2 - Referanse	7 - Klassisk område	2 - liten/mid 7 - liten
3 - Sjeldenhet	8 - Forskningsverdi	3 - liten 8 - liten/mid
4 - Typeområde	9 - Pedagogisk verdi	4 - liten/mid 9 - liten/mid
5 - Naturvitenskapelig egenverdi	10 - Tilstand	5 - liten/mid 10- middels

Sammendrag/konklusjon

Østre alpine deler av Botnelva er nærmest fri for fugl, og skogen i lavereliggende deler bærer preg av tidligere utstrakt hogst. Tidligere skogkledde arealer er nå uten trær. Vassdraget har derfor lite mangfold av godt utviklete faglebiotoper, men én lokalitet skiller seg positivt ut. Det er våtmarksområdet Flåtán som danner en fortsettelse av Stormyra innen nabovassdraget i sør. Her finnes blant annet vadere som sotsnipe, myrsnipe og svømmesnipe.

Utenom Flåtán har imidlertid dette vassdraget få arter og lite mangfold, og objektet som helhet har liten ornitologisk verneverdi.

FAGRAPPORF FOR VERNEPLAN IV

Tittel Ornitologiske befaringer i aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989	Ant. sider 36	Objekt nr 189
Medarbeider Per Gustav Thingstad, Espen Dahl	Vassdrag (nr/navn) 207.4Z Nord-Rekvikelva	
Fagfelt Ornitologi	Kommune Skjervøy	
Institusjon Zool. avd., Vitenskapsmuseet, UNIT	Dato 19.10.1990	Sign.

Verdikriterier		Bedømmelse (tredelt skala)	
1 - Funksjon	6 - Referanseområde	1 - middels	6 - stor
2 - Referanse	7 - Klassisk område	2 - middels	7 - liten
3 - Sjeldenhet	8 - Forskningsverdi	3 - middels	8 - mid/stor
4 - Typeområde	9 - Pedagogisk verdi	4 - mid/stor	9 - middels
5 - Naturvitenskapelig egenverdi	10 - Tilstand	5 - middels	10- stor

Sammendrag/konklusjon

Nord-Rekvikelva er et typisk kystpåvirket vassdrag med lite skog, og er dominert av matte- og tuemyr i lavereliggende deler. Nedbørfeltet inneholder videre nokså mange vatn, slik at det er vadere og måkefugler som utgjør det karakteristiske faunainnslaget i området. Disse forekommer da også tildels i rikelige mengder. Derimot ble det sett få ender i løpet av befaringen, og spurvefuglfaunaen er artsfattig.

Området er lite påvirket av menneskelig aktivitet.

Nord-Rekvikelvas nedbørfelt har stor ornitologisk verdi, spesielt som referansevassdrag og som typeområde for Troms' kystregion.

FAGRAPPORT FOR VERNEPLAN IV

Tittel Ornitologiske befaringer i aktuelle Verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989	Ant. sider 36	Objekt nr 190
Medarbeider Per Gustav Thingstad, Espen Dahl	Vassdrag (nr/navn) 210.42Z Skalsaelva	
Fagfelt Ornitologi	Kommune Kvænangen	
Institusjon Zool. avd., Vitenskapsmuseet, UNIT	Dato 19.10.1990	Sign.

Verdikriterier		Bedømmelse (tredelt skala)	
1 - Funksjon	6 - Referanseområde	1 - ?	6 - ?
2 - Referanse	7 - Klassisk område	2 - ?	7 - liten
3 - Sjeldenhet	8 - Forskningsverdi	3 - ?	8 - ?
4 - Typeområde	9 - Pedagogisk verdi	4 - ?	9 - ?
5 - Naturvitenskapelig egenverdi	10 - Tilstand	5 - ?	10- stor

Sammendrag/konklusjon

Skalsaelva er et lite vassdrag som er nokså kystpåvirket i nedre deler, noe som medfører at det bare er små forekomster av løvtrær. For øvrig er området dominert av bratte fjell.

Fuglefaunaen innen nedbørfeltet er trolig helt ordinær, men vassdraget er meget mangelfullt kartlagt. Havelle er imidlertid funnet hekkende. Området har ikke tekniske inngrep av betydning.

Skalsaelva har trolig liten til middels ornitologisk verneverdi.

Hittil utkommet i samme serie:

- 1989-1: Thingstad, P.G., Arnekleiv, J.V. & Jensen, J.W. Zoologiske befaringer av aktuelle ilandføringssteder for gass i Midt-Norge.
- 1989-2: Thingstad, P.G. Kraftledning/fugl-problematikk i Grunnfjorden naturreservat, Øksnes kommune, Nordland.
- 1989-3: Thingstad, P.G. Konsekvenser for marint tilknyttete fuglearter ved eventuell utfylling av Levangersundet.
- 1990-1: Thingstad, P.G. Oversikt over fuglefaunaen og de ornitologiske verneinteressene i trønderske Verneplan IV-vassdrag.
- 1990-2: Thingstad, P.G. & Dahl, E. Ornitologiske befaringer i aktuelle verneplan IV-vassdrag i Troms sommeren 1989.

